

TALLINNA EHITUSKOOL

Mööblirestauraatori eriala

PORTFOLIO

Maria Lepik

MR21_s

Juhendajad: Margus Sildre

Sven Aunaste

2023

SISUKORD

ÕPPEKAVA.....	3
TÖÖPROOVID	4
KASEPUUST TOOL	5
VÄIKE RIIUL	12
SUUR TALURIIUL.....	17
KLASSITSISTLIK TOOL NR 1 (POOLELI)	22
KLASSITSISTLIK TOOL NR 2 (LÕPUTÖÖ)	29

ÕPPEKAVA

Õpitee ja töö muutuv keskkonnas (põhiõpingud)	Õppekava läbitud
Mööblirestauraatori baastadmised (põhiõpingud)	Õppekava läbitud
Materjalide juurdeldõikus ja õmblemine (põhiõpingud)	Õppekava läbitud
Mööbli polstri restaureerimine (põhiõpingud)	Õppekava läbitud
Puidu lõiketöötlemine (põhiõpingud)	Õppekava läbitud
Puitmööbli restaureerimine (põhiõpingud)	Õppekava läbitud
Viimistlemine (põhiõpingud)	Õppekava läbitud
Intarsia koostamine (valikõpingud)	Õppekava läbitud
Mööbli pindade vineerimine (valikõpingud)	Õppekava läbitud
Puidulõigete valmistamine ja parandamine (valikõpingud)	Õppekava läbitud
Praktika	Õppekava läbitud

TÖÖPROOVID

Spoonimise ja intrasia tööproovid

Puidu lõiketöötlemise ja puidulõike tööproovid

KASEPUUST TOOL

Üldandmed

Nimetus: kasepuust tool

Päritolu: Eesti

Valmistamise aasta: 1910–1930ndad aastad

Valmistaja: teadmata

Materjal: kask

Viimistlus: peits ja lakk

Mõõtmed: kõrgus 876 mm, laius 397 mm, sügavus 403 mm, istme kõrgus 423 mm

Omanik: Heino Põhjala

Restaureerija: Maria Lepik

Juhendaja: Margus Sildre, Sven Aunaste

Tööde algus: oktoober 2021

Tööde lõpp: jaanuar 2022

Eseme legend

Tool on pärit Peipsiääre vallast Moku külast eestiaegse talu aida lakast. Ei ole teada, kes on tooli valmistanud, aga majapidamises on see olemas olnud vähemasti 1960ndatest aastatest, kui pere sinna majja kolis. Tool on seisnud aastaid kasutult tolmuhi all niiskes kütteta ruumis.

Eseme seisundi kirjeldus

- Toolil on erinevad esijalad, parem treitud, vasak lihtne kandiline. Treitud jala ülaosast on tükk puudu, see on asendatud. Jalg (koos asendustükiga) on kinnitud sarja külge plekitüki ja naeltega.
- Jalad on viltu, tappühendused lahti.
- Tooliraam on terve, kuid veidi vildakas.
- Leeniraam kolme pulgaga, pulgad terved. Üleval parema jalaga samas stiilis treitud põikpulk.
- Tappühendustest löödud läbi naelad.
- Istmeplaat spoonitud, mõned tükid väljas; peal üksikud juhuslikud värviplekid.
- Istmeplaat kinnitatud naeltega. Istmeplaadi tagaserval on naeltest suuremad augud.
- Viimistlus kulunud, vasaku jala tagakülg üldse viimistlemata.

- Sidepulkadel üksikud täksid, sarjadel ja toolipõhjal paar pragu.

Ideaalseisundi määramine

Soov on tool kodukohas Moku külas uuesti kasutusele võtta.

Restaureerimisplaan

1. Tool osandada ja märgistada kõik detailid.
2. Tool puhastada, tuvastada viimistlus.
3. Asendada, parandada ja liimida puuduvad, katkised ja lahtised detailid; treida puuduv esijalg.
4. Kanda toolile peits, krunt ja šellak.

Restaureerimisülesanne, töökäik ja –vahendid

Restaureerimisülesanne	Tegevuse kirjeldus	Töövahendid
Ettevalmistus (pildid 1–11)	Tools seisundi hindamine, pildistamine, kirjeldamine, mõõtmine.	Paber, kirjutusvahend, fotoaparaat, mõõdulint, joonlaud
Tools osandamine	Võtsin tools täielikult osadeks ja märgistasin kõik detailid.	Kummihaamer, naelatangid, sõrgkang, maalriteip, harilik pliats
Viimistluse tuvastamine ja detailide puhastamine	Tool oli väga määrdunud. Algselt sai puhastamiseks proovitud rohelise seebi ja vee lahust, kuid kuna sellest ei piisanud, kasutasin puhastamiseks puuvillast lappi ja segu 7-t. Tapipesade puhastamiseks kasutasin suruõhku, tappide puhastamiseks vanast liimist kaaplehti.	Puuvillane lapp, rohelise seebi ja vee lahus, segu 7, puhas lapp kuivatamiseks, kaaplehed
Puitosade parandamine ja asendamine (pildid 12–21)	Treitud jalg oli tools külge kinnitatud plekitükiga, mille alla oli paigutatud ka muul moel kinnitamata parandustükk. Pleki eemaldamisel selgus, et jala ülaosa on kahjustunud, tükid on lahti; need tuli omavahel liimiga jälle ühendada.	Titebondi liim, puidust plommid, puidupahtel, maalinuga, pitskruvid, vilt pehmenduseks
	Asendada tuli treitud toolijala ülaosast puuduv tükk. Selleks puhastasin kokkuliimitud osa liimist ja peiteldasin pinna	Kaaplehed, peitel, puidust parandustükk, Titebondi liim, peitel, lihvpaber (nr 180,

	parandustüki lisamiseks ühtlaseks. Liimisin parandustüki, seejärel peiteldasin plommi õigesse vormi ja lihvisin pinda lihvpaberiga.	240), tislripink, vilt pehmenduseks
	Puuduva jala treimiseks tegin esmalt olemasoleva jala põhjal joonise (M 1 : 1). Seejärel valmistasin tooriku, mida esmalt töötlesin käsihöövliga. Höövliga töötamisel jäi arvestamata jala ülaosaga, mille servad on kandilised, mitte hööveldatud. Kuna viga oli mahti märgata alles siis, kui toorik oli juba treipingil ja töö alanud, sai langetatud otsus teha pärast jala valmimist ülaosale parandustükid, et algupärased kandilised servad taastada.	Nihik toolijalalt mõõtude võtmiseks, paber, pliiats ja joonlaud eskiisi tegemiseks, käsihöövvel tooriku töötlemiseks, treipink, treipeitlid, lihvpaber, puidust parandustükid, Titebondi liim, nöör fikseerimiseks, peitel
	Peiteldasin uuele jalale tapipesad ja tegin tegin jalale sarjapulkade jaoks puurpingiga augud.	Peitlid, pitskruvid, tislripink, puurpink
	Toolipõhjal tuli kinni liimida mõned lahtised ja asendada puuduvad spoonitükid. Põhja tagumises servas olid naelte tõttu väljas nii suured tükid, et esmalt tuli alla paigaldada parandustükid, seejärel katta pealt spooniga. Liimimiseks kasutasin kondiliimi.	Spoon, vaibanuga, intarsianuga, lõikematt, kondiliim, puidust parandustükid, pintsel, maalinuga, pitskruvid, pehmendused
	Pärast tooli monteerimist selgus, et tool ei ole tasakaalus, mistõttu tuli tagumisele vasakule jalale lisada plomm ja töödelda see sobivasse mõõtu.	Titebondi liim, peitel, tsileripink, pitskruvid, puittüübel
Puitosade kokkupanek	Kõigepealt ühendasin omavahel tooli esijalad esisarjaga, seejärel tagumise osa ja viimasena ühendasin küljesarjad tooli esi- ja tagaosaga.	Titebondi liim, pitskruvid, vilt pehmenduseks, pressplaadid
Viimistlemine	Tooli viimistlemisel alustasin uute osade vanutamisest. Seejärel kandsin toolile svammiga kaks kihti peitsi. Pärast peitsimist töötlesin pinda krundiga ja kõige	Vanutaja, peits (hele pähkel, Herdins nr 75), svamm, krunt (linaõli + tärpentin), šellak (neli kihti), pintsel, lapp, tampoon

	viimasena kandsin toolile tampooniga neli kihti šellakit.	
Toolsi pakkimine transpordiks (pildid 22– 27)	Pakkisin toolsi transpordiks killesse.	Kile, maalriteip

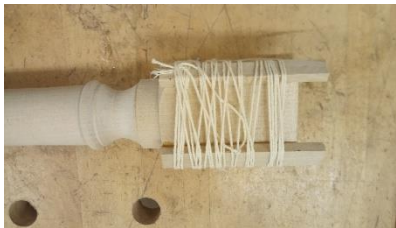
PILDID

Pildid 1–11, toolsi enne restaureerimist

Pilt 12–21, puitosade parandamine ja asendamine

Pildid 22–27, valmis ja transpordiks kilesse pakitud tool

VÄIKE RIIUL

Üldandmed

Nimetus: väike riiul

Päritolu: Eesti

Valmistamise aasta: 19. sajandi lõpp kuni 20. sajandi algus (eklektika)

Valmistaja: teadmata

Materjal: põhiosa kask, pealmine riiul mänd

Viimistlus: peits ja lakk

Mõõtmed: kõrgus 210 mm, laius 600 mm, sügavus 130 mm

Omanik: Heino Põhjala

Restaureerija: Maria Lepik

Juhendaja: Margus Sildre

Tööde algus: detsember 2021

Tööde lõpp: august 2022

Eseme kirjeldus

Riiul on pärit Peipsiääre vallast Moku külast eestiaegse talu vanast köögist. Riiuli valmistaja pole teada. Riiulit pole aastakümneid kasutatud.

Eseme seisundi kirjeldus

- Riiul on üldiselt heas seisukorras, pealmine plaat veidi logiseb ja on kinnitatud roostetanud naeltega.
- Pealmist plaati kandvad detailid on kunagi murdunud ja halvasti kokku liimitud.
- Puudub rätikupulk ja selle otstes ilmselt ilutsenud dekoratiivdetailid.
- Viimistlus on kohati kulunud.
- Algsest kolmest nagikonksust on järel vaid üks ja seegi on poolik.

Ideaalseisundi määramine

Eesmärk on riiul kodukohas Moku külas uuesti kasutusele võtta. Selleks tuleb taastada puuduvad osad (rätikupulk), liimida lahtised detailid ja anda uutele detailidele ülejäänud riiuliga ühesugune algupärane viimistlus.

Restaureerimisplaan

1. Riiul osandada ja märgistada kõik detailid.
2. Riiul puhastada, tuvastada viimistlus.
3. Asendada-parandada puuduvad ja katkised detailid.
4. Kanda riiulile peits, krunt ja šellak.

Restaureerimisülesanne, töökäik ja -vahendid

Restaureerimisülesanne	Tegevuse kirjeldus	Töövahendid
Ettevalmistus (pildid 1–4)	Riiuli seisundi hindamine, pildistamine, kirjeldamine, mõõtmine.	Paber, kirjutusvahend, fotoaparaat, mõõdulint, joonlaud
Riiuli osandamine	Riiuli pealmine plaat oli kinnitatud naeltega ja logises. Peale selle tuli eemaldada varem kehvasti kokku liimitud murdunud detailid ja need uuesti liimida. Seepärast tuli pealmine plaat täielikult eemaldada.	Kummihaamer, sõrgkang, naelatangid
Viimistluse tuvastamine ja detailide puhastamine	Puhastasin riiuli mustusest. Kuna lihtsast niiske lapiga puhastamisest (ja kuivatamisest) ei piisanud, tuli appi võtta segu 7, mis aitas eemaldada ka tõrksama mustuse. Vatitiku ja piiritusega tuvastasin, et riiul on kaetud šellakiga.	Puuvillane lapp, roheline seep, segu 7, vatipulk, piiritus
Puitosade parandamine ja asendamine (pildid 5–9)	Pealmist riiulit toetavad detailid olid juba varem murdunud ja kehvasti kokku liimitud, mistõttu tuli need lahti võtta. Vana liimi pehmemendamiseks kasutasin aurutit ja sooja vett. Seejärel lasin detailidel kuivada ja liimisin need uuesti kokku.	Aurutit, soe vesi, Titebondi liim, maalriteip, puuvillane riie pehmemenduseks, klotsid, pitskruvid
	Riiulil puudus rätikupulk, mille kunagist olemasolu kinnitasid augud riiuliseintes. Sarnaste riiulite otsimise ja vaatlemise põhjal võib oletada, et rätikupulga otstes on kunagi olnud ka treitud kaunistused. Täpselt samasugust riiulit uurimistöö käigus siiski tuvastada ei õnnestunud, nii et puuduvad osad saavad esialgu asendatud variantidega, milletaolisi võib näha samalaadsetel riiulitel. Selleks visandasin dekoratiivdetailidest sobivas	Paber, pliiats, joonlaud, nihik, kasepuust toorikud detailide valmistamiseks, käsihöövel toorikute töötlemiseks, treipink, treipeitlid, lihvpaber (nr 180, 240)

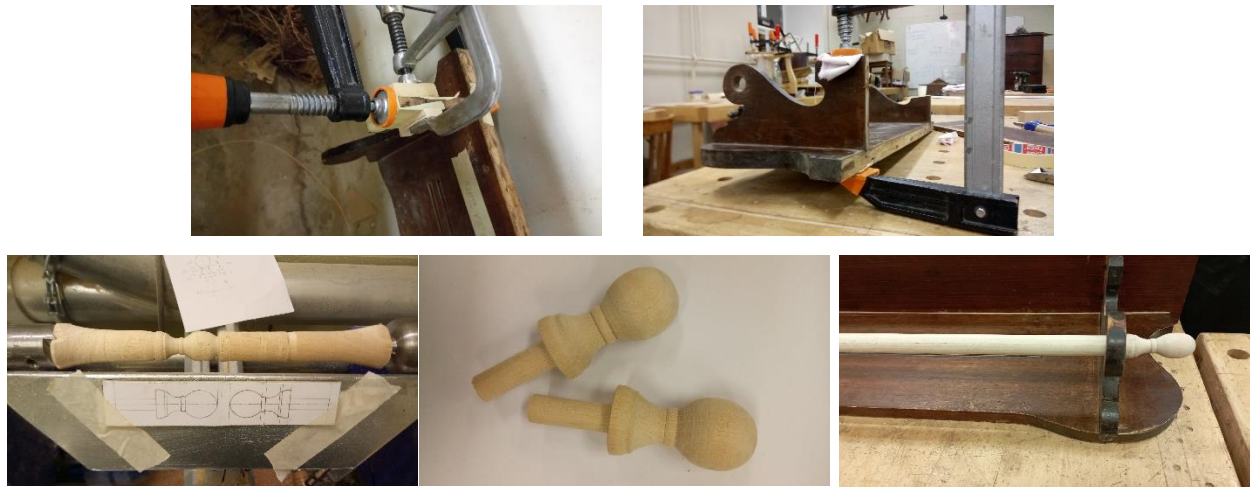
	mõõdus eskiisi, mille põhjal treisin puuduvad detailid.	
Riiuli kokkupanek	Kuna algselt oli pealmise plaadi ja riiuli karkassi vahel pragu, tuli see täita spooniribaga. Selleks lõikasin spoonist välja sobivas mõõdus tükid ja esmalt liimisin vaid need karkassi külge. Seejärel kinnitasin liimiga ka pealmise plaadi. Et plaat kindlamalt karkassi küljes püsiks, kinnitasin selle lisaks puittüüblitega.	Spooniribad, Titebondi liim, maalriteip, vilt pehmenduseks, pitskruvid, puidust tüüblid, puur tüüblipesade puurimiseks
Viimistlemine (pildid 10–11)	Üldiselt oli riiuli viimistlus hästi säilinud, kuid uued treitud detailid ja spoonist vahetükid tuli originaalosadega samasuguseks toonida. Kõigepealt kandsin uutele osadele peale vanutajat. Seejärel katsetasin proovitükil võimalikke peitsitoone, et leida just see õige. Peitsi kandsin peale pintsli ja svammiga. Peitsi peale kandsin puhta valge lapiga krundi ja lõpetuseks viimistlesin pinda šellakiga (3 kihti). Väiksemad naelaaugud ja praod tüüblite ümber täitsin sobivat tooni vahapulkadega.	Vanutaja, peits (tume pähkel, Herdins nr 65), krunt, šellak, pintsel, tampoon, puuvillane lapp, vahapulgad
Puuduvate nagide asendamine	Hoolimata senistest pingutustest ei ole õnnestunud puuduvaid nagnosisid täpselt samasugustega asendada. Jätkan nende jahtimist vanakraamipoodidest.	

PILDID

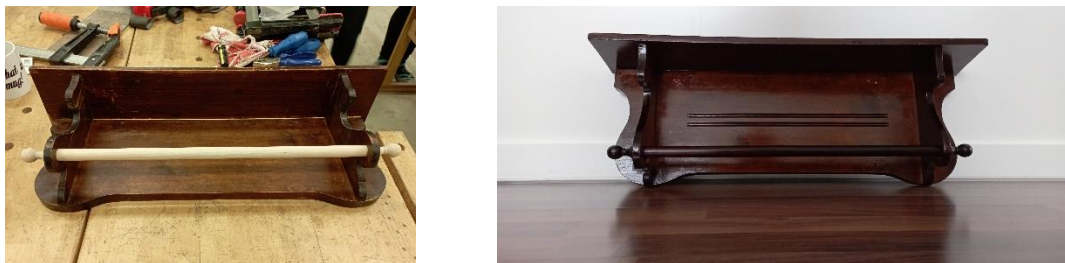
Pildid 1–4, riiul enne restaureerimist

Pildid 5–9, puitosade parandamine ja asendamine

Pildid 10–11, kokku monteeritud ja viimistletud riiul

SUUR TALURIIUL

Üldandmed

Nimetus: suur taluriil

Päritolu: Eesti

Valmistamise aasta: 19. sajandi lõpp kuni 20. sajandi algus

Valmistaja: teadmata

Materjal: mänd

Viimistlus: peits

Mõõtmed: kõrgus 1038 mm, laius 590 mm, sügavus 218 mm

Omanik: Heino Põhjala

Restaureerija: Maria Lepik

Juhendaja: Margus Sildre, Sven Aunaste

Tööde algus: veebruar 2022

Tööde lõpp: aprill 2022

Eseme ajalugu

Riiul on pärit Peipsiääre vallast Moku külast eestiaegse talu vanast köögist. Ei ole teada, kes on riiuli valmistanud, võib vaid oletada, et ehk on tegemist mõne kohaliku tisleri toodanguga. Restaureerimise ajaks pole riiulit aastakümneid kasutatud.

Eseme seisundi kirjeldus

- Riiul on üldiselt heas seisukorras, kõik ühendused on terved.
- Küljel on suur pragu, paar puidukildu on lahti.
- Küljel on valged plekid (ilmselt värv vms).
- Viimistlus on kohati kulunud; palju on aja jooksul kasutusest tekkinud plekke, kriime jms.

Ideaalseisundi määramine

Soov on riiul kodukohas Moku külas uuesti kasutusele võtta. Selleks tuleb parandada pragu riiuli küljel, kinni liimida paar lahtist tükki ja anda riiulile algupärane viimistlus. Eesmärk on säilitada paatina, teha riiulile vaid hädavajalikke parandusi ja säilitada võimalikult palju olemasolevast viimistlusest.

Restaureerimisplaan

1. Riiul puhastada, tuvastada viimistlus.
2. Liimida pragu riiuli küljel ja lahtised lahtised killud.
3. Kanda riiulile sobivas toonis peits ja vaha.

Restaureerimisülesanne, töökäik ja -vahendid

Restaureerimisülesanne	Tegevuse kirjeldus	Töövahendid
Ettevalmistus (pildid 1–6)	Riiuli seisundi hindamine, pildistamine, kirjeldamine, mõõtmine.	Paber, kirjutusvahend, fotoaparaat, mõõdulint, joonlaud
Viimistluse tuvastamine ja detailide puhastamine	Riiul oli aastatepikkusest seismisest väga määrdunud ja vajas hoolikat puhastamist mustusest. Selleks kasutasin puuvillast lappi ja segu 7-t.	Puuvillane lapp, segu 7
Puitosade parandamine ja asendamine (pildid 7–8)	Pragude ja lahtiste detailide liimimine, aukude täitmine. Riiuli ühel küljel oli suur pragu, samuti oli riiuliseinte otstes paar lahtist puidukildu, mis tuli edasiste vigastuste vältimiseks kinnitada oma kohale.	Titebondi liim, puidust plommid, puidupahtel, maalinuga, pitskruvid, vilt pehmenduseks
Viimistlemine (pildid 9–17)	Riiuli viimistlus oli üldiselt hästi säilinud, nii et teha tuli vaid pisiparandusi. Katta tuli naelaaukudesse pandud plommid, täielikult kulunud kohad ja liimist puhastatud pinnad. Ühtlasi olid riiuli küljel tõrksad valged plekid, mis keemilisele puhastamisele ei allunud. Selleks et all olevat kena viimistlust mitte rikkuda, ei tahtnud nende eemaldamiseks kasutada ka mehaanilist puhastamist. Appi said võetud paranduspliiatsid, mis aitasid tõrksad plekid kenasti ära peita. Seejärel katsin riiuli	Peits (must eeben, Herdins nr 59, segu tumedast tammest, nr 56, ja mahagonist, nr 72), paranduspliiatsid (keskmine pätkel, tume mahagon), krunt (linaõli + tärpentin), mesilasvaha, pintsel, puuvillane lapp

	krundiga ja lõpetuseks viimistlesin mesilasvahaga.	
--	---	--

PILDID

Pildid 1–6, riiul enne restaureerimist

Pildid 7–8, puitosade parandamine ja asendamine

Pildid 9–14, viimistlemine ja valmis riid

KLASSITSISTLIK TOOL NR 1 (POOLELI)

Üldandmed

Nimetus: polstriga klassitsistlik tool nr 1

Päritolu: Eesti

Valmistamise aasta: 19. sajandi lõpp kuni 20. sajandi algus, klassitsism

Valmistaja: teadmata

Materjal: kask

Viimistlus: peits ja lakk

Mõõtmed: kõrgus 947 mm, laius 420 mm, sügavus 420 mm

Omanik: Margus Sildre, Sven Aunaste

Restaureerija: Maria Lepik

Juhendaja: Margus Sildre, Sven Aunaste

Tööde algus: märts 2022

Tööde lõpp: juuni 2023

Eseme legend

Viiest toolist koosnev toolikomplekt jõudis omanikeni kingitusena. Toolide ajaloost ei ole suurt midagi teada, aga sarnaste klassitsistlike toolide juured ulatuvad tõenäoliselt Saaremaale.

Eseme seisundi kirjeldus

- Tool ei ole kasutuskõlblik.
- Konstruktsioon on ebastabiilne, tapid on lahti või katki, esineb palju koiauke.
- Puuduvad mõlemad esijalad, esisari; iludetailidest puuduvad kaunistused seljatoe piidal ja nupud ülemisel põikpuul.
- Kõva servaga polster puudub täielikult.
- Viimistlus on osaliselt säilinud.

Ideaalseisundi määramine

Eesmärk on toolid uuesti kasutusele võtta.

Restaureerimisplaan

1. Tool osandada ja märgistada kõik detailid.
2. Tool puhastada, tuvastada viimistlus.
3. Asendada-parandada puuduvad ja katkised tapikeeled, liimida lahtised detailid, treida puuduvad esijalad, valmistada puuduv esisari ja puuduvad iludetailid.
4. Valmistada uued nurga- ja polstriklotsid.
5. Kanda toolile peits, krunt ja šellak.
6. Taastada kõva servaga polster.

Restaureerimisülesanne, töökäik ja -vahendid

Restaureerimisülesanne	Tegevuse kirjeldus	Töövahendid
Ettevalmistus	Toolsi seisundi hindamine, pildistamine, kirjeldamine, mõõtmine.	Paber, kirjutusvahend, fotoaparaat, mõõdulint, joonlaud
Toolsi osandamine (pildid 1–4)	Tool tuli täielikult osadeks võtta. Alustuseks eemaldasid kihtide kaupa	Pliats, paber, kummihaamer, auruti,

	vana polstri, seejärel võtsin osadeks tooli puitosa ja märgistasin kõik detailid.	sõrgkang, naelatangid, vaibanuga, pitskruvid
Viimistluse tuvastamine ja detailide puhastamine	Toolil oli osaliselt säilinud algne peits ja šellak. Peitsitooni tuvastamiseks puhastasin tooli esmalt mustusest ja hakkasin seejärel toonikaardi järgi otsima sobivat tooni. Šellaki tuvastamiseks puhastasin väikest lakitud pinda piiritusega. Puhastamist alustasin rohelise seebi ja vee lahuse ning puuvillase lapiga (pindu samas hoolikalt kuivatades), aga kuna mustus oli tõrges, tuli appi võtta segu 7. Trofee juures tuli mustuse kättesaamiseks kasutada piiritust ja vatipulkasid; tõrksama mustuse puhastamiseks kasutasin ka karukeelt. Tapipesad ja säilinud tapikeeled puhastasin vanast liimist kaaplehtedega.	Puuvillased lapid (üks puhastamiseks, teine kuivatamiseks), vatipulgad, piiritus, roheline seep, segu 7, karukeel, kaaplehed
Puitosade parandamine ja asendamine (pildid 5–17)	Toolil puitosad olid väga koitanud ja seetõttu ei olnud kasutuskõlblik ükski olemasolevatest tapikeelest, osa tapikeeli puudus sootuks. Tagasarja valts oli üleni koitanud ja tuli täielikult asendada. Liimimist vajas osandamise käigus murdunud ülemine põikpuu. Toolil puudus täielikult esisari, mille tegin toorikust teiste komplekti kuuluvate toolide põhjal.	Tisleripink, peitel, jaapani saag, Titebondi liim, pitskruvid, vilt pehmenemiseks, parandustükid, lintsaag,
	Toolil puudusid mõlemad esijalad. Nende asendamiseks võtsin komplekti teisel toolil olemasolevalt jalalt mõõdud ja tegin eskiisi (M 1 : 1), mille põhjal treisin puuduvad jalad. Kuna plaan on ühel hetkel restaureerida kõik komplekti kuuluvad toolid, valmistasin korraga ette toorikud kõikidele komplektis puuduvatele toolijalgadele ja treisin kõik jalad korraga. Enne jalgade treimist tegin toorikutele horisontaalfreesiga tapipesad. Kuna treijalgade kõige paksem koht moodustab terve jala pikkusest väikese osa, sai olemasolevate jalgade eeskujul ja materjali kokkuhoiu huvides enne	Nihik, pliiats, joonlaud, paber, pitskruvid, toorikud, saepink, paksusmasin, horisontaalfrees, hõövel, treipink, treipeitlid, lihvpaper

	treimist liimitud kõige paksemasse kohta lisatükid. Samuti puudusid treitud nupud ülemisel põikpuul. Kuna neid ei olnud säilinud ühelgi komplekti kuuluval toolil, tuli eskiisi tegemisel lähtuda sarnastest toolidest olemasolevast pildimaterjalist. Ka need detailid valmisid kõikidele toolidele korraga.	
	Toolil puudusid puidunikerdused ülemisel põikpuul. Kuna plaan on ühel hetkel restaureerida kõik komplekti kuuluvad toolid, valmistasin korraga ette toorikud kõikidele komplektis puudevatele nikerdustele ja detailid valmisid korraga.	Toorikud, paber, pliiats, jõhvsaag, puiduliim P3 tooriku kinnitamiseks alusele, alus, peitlid, pitskruvid, lihvpaper
	Algsed nurga- ja polstriklotsid ei olnud kasutuskõlblikud ja need tuli teha uued. Nurgaklotside paigaldamisel selgus, et tagasari, millel sai asendatud vaid valts, on putukatest siiski väga kahjustatud, mistõttu tuli sellele nurgaklotside ja polstri paigaldamiseks kinnitada tugevdustükk.	Toorikud, pliiats, joonlaud, lintsaag, lintlihvija, vineerist tugevdustükk
Puitosade kokkupanek	Vigade vältimiseks panin tooli kokku etapiti: kõigepealt liimisin kokku esijalad ja esisarja, seejärel seljatoe ja kõige viimaseks ühendasin küljesarjadega tooli esi- ja tagaosaga.	Titebondi liim, pintsell, maalinuga, tiseripink, pitskruvid, koormarihm, vilt pehmenduseks; kruvid, liim ja akutrell nurga- ja polstriklotside paigaldamiseks
Viimistlemine	Enne viimistlemist täitsin mõned augud puidupahtliga ja seejärel käisin uued detailid üle vanutajaga. Viimistlemine: 1 kiht peitsi krunt Toolile tuleb veel kanda šellak ja teha vajalikud iluparandused.	Puidupahtel, maalinuga, vanutaja, peits (hele pähkel, Herdins nr 75, pulber lahjendatud 0,5 liitri veega; õige tooni saamiseks tuli valmis segu veel lahjendada: 2 osa peitsi, 1 osa vett), krunt, šellak (must šellak; lemon),

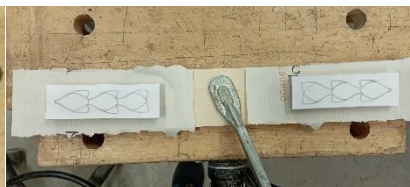
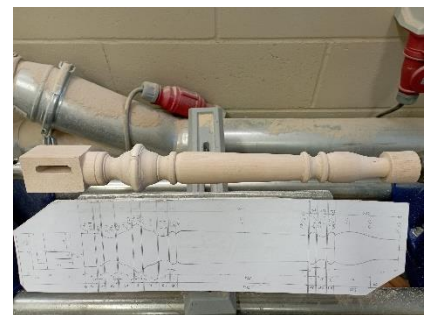
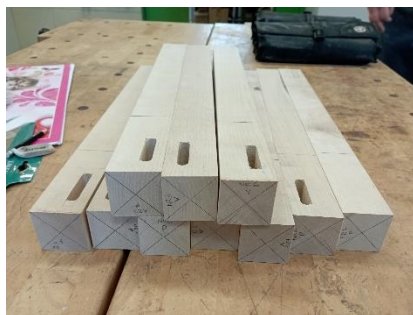
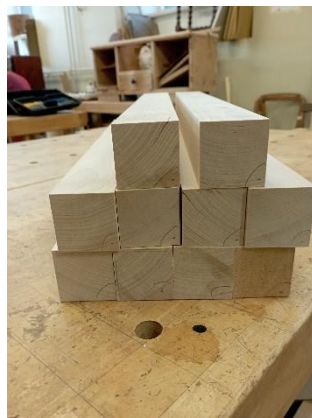
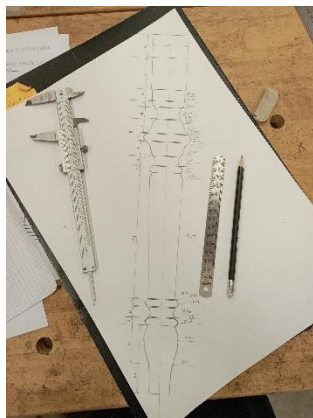
		pintsel, tampoon, puuvillane lapp, vahapulgad, paranduspliatsid
Polstri taastamine (pildid 18–21)	Kõva servaga polstri tegemiseks alustasin sadulavöö paigaldamisest toolile (naelte ja klambritega). Seejärel õmblesin sadulavöödele neli vedru; vedrud sidusin, seotud vedrud katsin tiheda koega džuuutriidega ja õmblesin vedrud džuuutriide külge. Seejärel õmblesin tihiniidid, katsin meriheinaga, selle peale paigaldasin hõreda koega džuuutriide, mille õmblesin läbi kahe otsaga nõelaga. Õmblesin kandi, ühtlustasin meriheina ja kunstjõhviga, katsin vatiiniga, mille peale tõmbasin omakorda puuvillriide (e mitkali). Toolile tuleb veel paigaldada katteriie ja ilupael.	Sadulavöö, pinguti, polstrinaelad, haamer, klambrid, klambripüstol, naelatangid, käärid, 4 vedru, sidumisnõör, džuuutriie, tamsa, kõver nõel, kahe otsaga nõel, merihein, kunstjõhv, vatiin, puuvillriie e mitkal, katteriie, ilupael, tekstiililiim Bison

PILDID

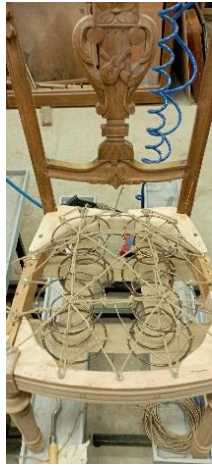
Pildid 1–4, tool enne restaureerimist

Pildid 5–17, puitosade parandamine ja asendamine

Pildid 18–21, polstri taastamine

KLASSITSISTLIK TOOL NR 2 (LÕPUTÖÖ)

Üldandmed

Nimetus: polstriga klassitsistlik tool nr 2

Päritolu: Eesti

Valmistamise aasta: 19. sajandi lõpp kuni 20. sajandi algus, klassitsism

Valmistaja: teadmata

Materjal: kask

Viimistlus: peits ja lakk

Mõõtmed: kõrgus 947 mm, laius 420 mm, sügavus 420 mm

Omanik: Margus Sildre, Sven Aunaste

Restaureerija: Maria Lepik

Juhendaja: Margus Sildre, Sven Aunaste

Tööde algus: märts 2022

Tööde lõpp: mai 2023

Eseme legend

Viiest toolist koosnev toolikomplekt jõudis omanikeni kingitusena. Toolide ajaloost ei ole suurt midagi teada, aga sarnaste klassitsistlike toolide juured ulatuvad tõenäoliselt Saaremaale.

Eseme seisundi kirjeldus

- Tool ei ole kasutuskõlblik.
- Konstruktsioon on ebastabiilne, tapid on lahti või katki, esineb palju koiauke.
- Puudub parem esijalg, liimitud iludetailidest puuduvad kaunistused seljatoe piidal, ülemisel põikpuul ja nupud ülemisel põikpuul.
- Kõva servaga polster on lahti, katteriiie kulunud, vedrud roostetanud.
- Viimistlus on osaliselt säilinud.

Ideaalseisundi määramine

Eesmärk on toolid uuesti kasutusele võtta.

Restaureerimisplaan

1. Tool osandada ja märgistada kõik detailid.

2. Tool puhastada, tuvastada viimistlus.
3. Asendada-parandada puuduvad ja katkised tapikeeled; liimida lahtised detailid; treida puuduv esijalg, valmistada puuduvad iludetailid.
4. Valmistada uued nurga- ja polstriklotsid.
5. Kanda toolile peits, krunt ja šellak.
6. Taastada kõva servaga polster.

Restaureerimisülesanne, töökäik ja -vahendid

Restaureerimisülesanne	Tegevuse kirjeldus	Töövahendid
Ettevalmistus (pildid 1–4)	Tools seisundi hindamine, pildistamine, kirjeldamine, mõõtmine.	Paber, kirjutusvahend, fotoaparaat, mõõdulint, joonlaud
Tools osandamine	Tool tuli täielikult osadeks võtta. Alustuseks eemaldasin kihtide kaupa vana polstri, seejärel võtsin osadeks tooli puitosa ja märgistasin kõik detailid.	Pliiats, paber, kummihaamer, auruti, sõrgkang, naelatangid, vaibanuga, pitskruvid
Viimistluse tuvastamine ja detailide puhastamine	Toolil oli osaliselt säilinud algne peits ja šellak. Peitsitooni tuvastamiseks puhastasin selle esmalt mustusest ja hakkasin seejärel toonikaardi järgi otsima sobivat tooni. Šellaki tuvastamiseks puhastasin väikest lakitud pinda piiritusega. Puhastamist alustasin rohelise seebi ja vee lahuse ning puuvillase lapiga (pindu samas hoolikalt kuivatades), aga kuna mustus oli tõrges, tuli appi võtta segu 7. Trofee juures tuli mustuse kättesaamiseks kasutada piiritust ja vatipulkasid, tõrksama mustuse puhastamiseks kasutasin ka karukeelt. Tapipesad ja säilinud tapikeeled puhastasin vanast liimist kaaplehtedega.	Puuvillased lapid (üks puhastamiseks, teine kuivatamiseks), vatipulgad, piiritus, roheline seep, segu 7, karukeel, kaaplehed
Puitosade parandamine ja asendamine (pildid 5–17)	Asendasin 4 koitanud või puuduvat tapikeelt. Liimimist vajasis alumine põikpuu ja ülemise põikpuu küljest osandamise käigus lahti murdunud juba varem liimitud tükk. Samuti tuli panna ülemisele põikpuule kasespoonist parandustükk ja uuesti liimida selle pealmine osa. Esimese ja tagumise sarja küljest olid lahti killud, mis liimisin uuesti kokku.	Tisleripink, peitel, jaapani saag, Titebondi liim, pintsel, maalinuga, pitskruvid, vilt pehmenduseks, parandustükid, kasespoonist parandustükk

	Toolil puudus parem esijalg, mis tuli asendada. Selleks võtsin olemasolevalt jalalt mõõdud ja tegin eskiisi (M 1 : 1), mille põhjal treisin puuduva jala. Kuna plaan on ühel hetkel restaureerida kõik komplekti kuuluvad toolid, valmistasin korraga ette toorikud kõikidele komplektis puudevatele toolijalgadele ja jalad said treitud korraga. Enne jalgade treimist tegin toorikule horisontaalfreesiga tapipesad. Kuna treijalgade kõige paksem koht moodustab terve jala pikkusest väikese osa, sai olemasolevate jalgade eeskujul ja materjali kokkuhoiu huvides enne treimist liimitud kõige paksemasse kohta lisatükid. Samuti puudusid treitud nupud seljatoe ülemisel põikpuul. Kuna neid ei olnud säilinud ühelgi komplekti kuuluval toolil, tuli eskiisi tegemisel lähtuda sarnastest toolidest olemasolevast pildimaterjalist. Ka need detailid valmisid kõikidele toolidele korraga.	Nihik, pliiats, joonlaud, paber, pitskruvid, toorikud, saepink materjali servamiseks, rihthöövel materjali hõõveldamiseks, paksusmasin, horisontaalfrees, treipink, treipeitlid, lihvpaper (nr 180, 240, 320)
	Toolil puudusid puidunikerdused seljatoel ja seljatoe piidal. Kuna plaan on ühel hetkel restaureerida kõik komplekti kuuluvad toolid, valmistasin korraga ette toorikud kõikidele komplektis puudevatele nikerdustele ja detailid valmisid korraga. Lisaks tuli teha puidulõige ja kannelüürid uutele treitud jalgadele.	Toorikud, paber, pliiats, jõhvsaag, puiduliim P3 tooriku kinnitamiseks alusele, alus, peitlid, pitskruvid, lihvpaper (nr 180, 240)
	Algsed nurga- ja polstriklotsid ei olnud kasutuskõlblikud ja need tuli teha uued.	Toorikud, pliiats, joonlaud, lintsaag, lintlihvija
Puitosade kokkupanek	Vigade vältimiseks panin tooli kokku etapiti: kõigepealt liimisin kokku esijalad ja esisarja, seejärel seljatoe ja kõige viimaseks ühendasin küljesarjadega tooli esi- ja tagaosa.	Titebondi liim, pintsel, maalinuga, tiseripink, pitskruvid, koormarihm, vilt pehmenemiseks;

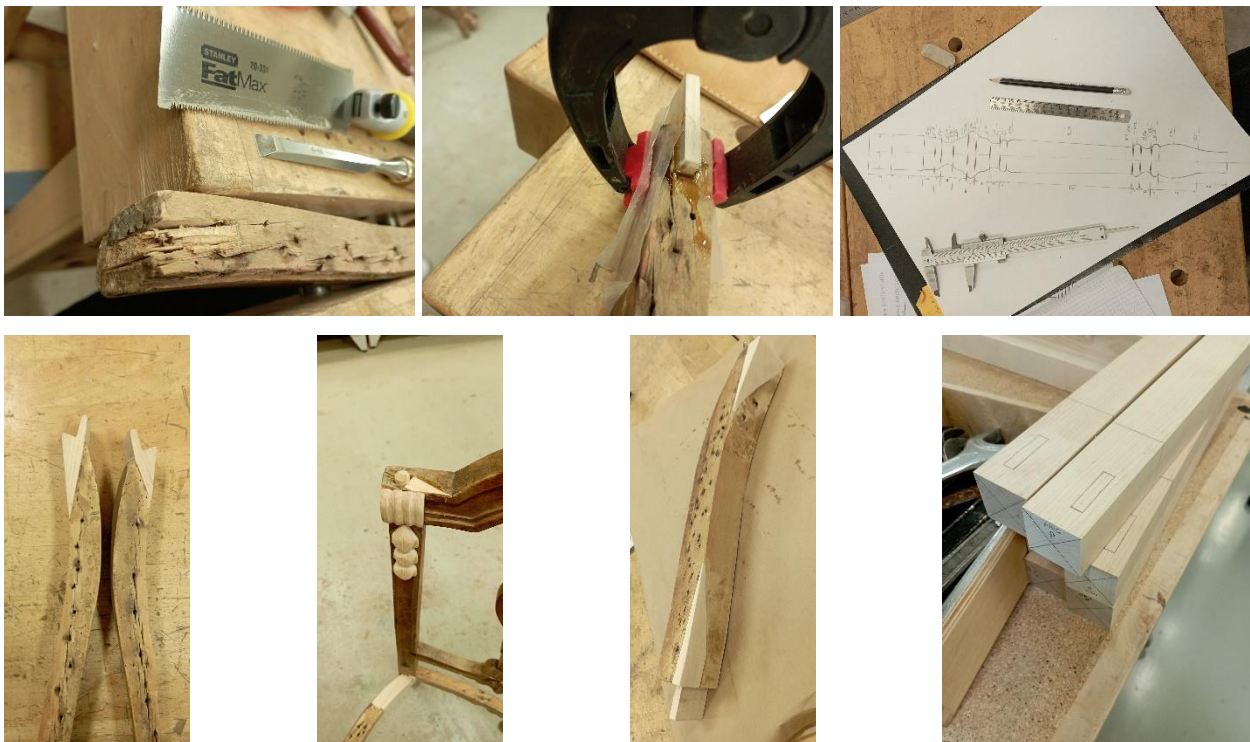
		kruvid, puiduliim ja akutrell nurga- ja polstriklotside paigaldamiseks
Viimistlemine	Enne viimistlemist täitsin mõned augud puidupahtliga ja seejärel käisin uued detailid üle vanutajaga. Viimistlemine: 1 kiht peitsi krun 3 kihti musta šellakit pintsliga 5 kihti tooni Lemon lapiga Väiksemad praod täitsin sobivat tooni vahapulkadega, plekid katsin paranduspliatsitega.	Puidupahtel, maalinuga, vanutaja, peits (hele pähkel, Herdins nr 75, pulber lahjendatud 0,5 liitri veega; õige tooni saamiseks tuli valmis segu veel lahjendada: 2 osa peitsi, 1 osa vett), krun, šellak (must šellak; Lemon), pintsel, tampoon, puuvillane lapp, vahapulgad, paranduspliatsid
Polstri taastamine (pildid 18–23)	Kõva servaga polstri tegemiseks alustasin sadulavöö paigaldamisest toolile (naelte ja klambritega). Seejärel õmblesin sadulavöödele tamsaga neli vedru; vedrud sidusin, seotud vedrud katsin tiheda koega džuuatriidega ja õmblesin vedrud džuuatriide külge. Seejärel õmblesin tihiniidid, katsin meriheinaga, selle peale paigaldasin hõreda koega džuuatriide, mille õmblesin läbi kahe otsaga nõelaga. Õmblesin kandi, ühtlustasin meriheina ja kunstjõhviga, katsin vatiiniga, mille peale tõmbasin omakorda puuvillriide (e mitkali). Viimasena panin peale katteriiide ja liimiga ilupaela.	Sadulavöö, pinguti, polstrinaelad, haamer, klambrid, klambripüstol, naelatangid, käärid, 4 vedru, sidumisnõör, džuuatriie, tamsa, kõver nõel, kahe otsaga nõel, merihein, kunstjõhv, vatiin, puuvillriie, katteriiie, ilupael, tekstiililiim Bison

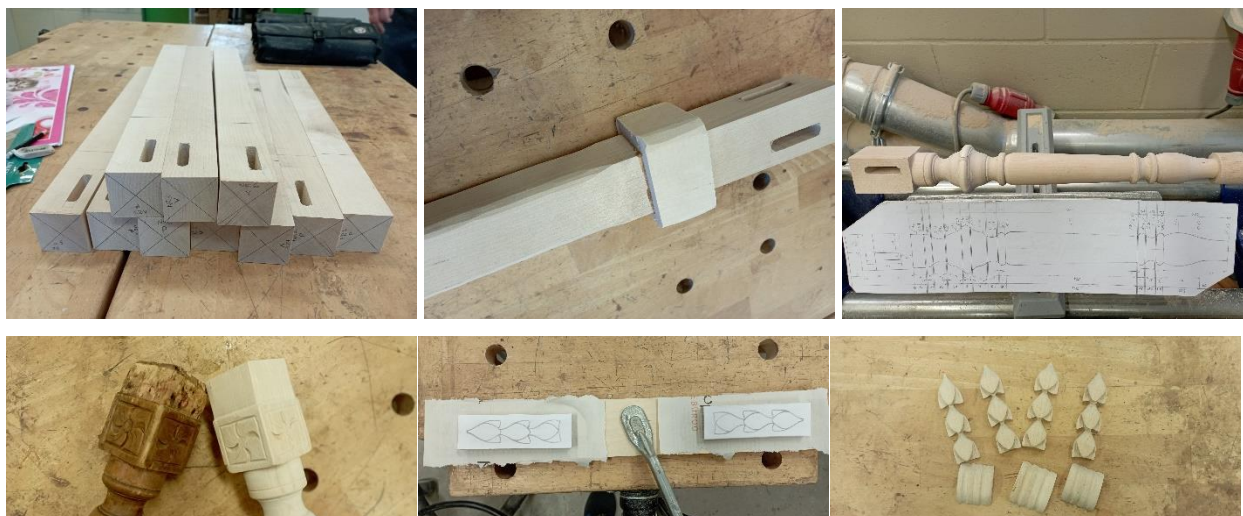
PILDID

Pildid 1–4, tool enne restaureerimist

Pildid 5–18, puitosade parandamine ja asendamine

Pildid 19–24, polstri taastamine

Pildid 25–28, valmis tool

